

Afscheid, maar geen vaarwel

Twee jaar lang was ze ambulant predikant van de Shalomkerk. Maar ook lang daarvoor was ds. Nel van Dorp al betrokken bij Zuidwest. Op zondag 3 augustus nam ze, tijdens een zangdienst in de Shalomkerk, afscheid. Maar, we verklappen het maar vast: haar betrokkenheid bij Zuidwest blijft. Desalniettemin reden om terug én vooruit te blikken.

Dat Nel van Dorp predikant zou worden, lag niet altijd in de verwachting. Ze begon, in 1980, namelijk als kleuterjuf. Tot 2000 heeft ze in het onderwijs gewerkt. Ondertussen ging ze weer terug de studiebanken in. Eerst voor mo geschiedenis en daarna voor hbo theologie. Nel: 'Maar na de hbo dacht ik: "Tja, nu weet ik eigenlijk nog niet zoveel." Dus toen ben ik nog verder theologie gaan studeren aan de universiteit.' Ondertussen, van 2001 tot 2007, werkte Nel al als geestelijk verzorger in Duinhaghe. Nadat haar studie was afgerond is ze werkzaam geworden binnen de kerk. Maar ook het onderwijs zit nog in haar: 'Als iemand "juffrouw" zegt, kijk ik ook nog op.' De rode draad in deze beroepen? Mensen.

Werk in de kerk

Op 25 januari 2009 werd Nel bevestigd als predikant van de Bethelkerk aan de Mozartlaan, waar ook ds. Nico Riemersma werkzaam was. Toen Nel in 2013 vertrok uit Zuidwest zag ze het door omstandigheden niet zitten om weer vaste predikant in een gemeente te worden. Ze koos er daarom voor om tijdelijk op plekken ingezet te worden. Ze werkte eerst als geestelijk verzorger en daarna een jaar als invaller in Leidschendam. Inmiddels was de pool voor ambulante predikanten opgezet door de Protestantse Kerk Nederland en werd Nel daar lid van. Nel: 'Het werk als tijdelijke vervanger geeft veel uitdaging. Soms ben je ergens maar heel kort – ik was bijvoorbeeld zeven maanden in de Bethelkerk in Scheveningen – maar je kan toch van betekenis zijn. Ook is het flexibeler: als het om de een of andere reden niet gaat of het klikt niet, dan kan je makkelijker weg dan als je als vaste predikant geacht wordt minstens vier jaar te blijven.'

De laatste twee jaar was Nel dus werkzaam in de Shalomkerk. Nel: 'De Shalomkerk is een heel verbindende gemeente. Er wordt veel koffie gedronken. En mensen die niet meer naar de kerk kunnen, worden opgezocht. Er wordt ook erg hard gewerkt. Verschillende ambtsdragers die er in 2013 al waren, zijn er nu nog steeds. Dat geeft aan dat mensen zich blijven inzetten, omdat de kerk hen aan het hart gaat. Dat is de kracht van de kerk: dat mensen betrokken worden, betrokken blijven en bijdragen aan de opbouw van de gemeente.'

Binnen het team

Toch is er sinds Nels eerdere betrokkenheid bij Zuidwest ook veel veranderd: 'Toen ik bij de Bethelkerk begon was ik de jongste van het team, nu de oudste! In 2009 bestond het predikantenteam uit acht predikanten, verantwoordelijk voor zeven kerken. En toen ik twee jaar terug begon in de Shalomkerk waren we nog met zes mensen: Jacob Korf, Meindert Burema, Sara Dondorp, Sandra den Hollander, Martin van Wijngaarden en ik. Het was overigens heel leuk om daar oude bekenden tegen te komen. Meinderts humor herinnerde ik me goed van eerder. En ook Jacobs eigen stem was nog heel herkenbaar. Martin van Wijngaarden kende ik al van andere plekken. Ik had toen recent een artikel geschreven voor het blad van de Vereniging voor Nederlandse Kerkgeschiedenis. Het ging over een dominee die van een hervormde naar een lutherse kerk ging. Martin heeft het artikel toen voor het lutherse gedeelte nagekeken. Zijn overlijden was absoluut het dieptepunt van deze twee jaar

in Zuidwest. Een persoonlijk gemis, bovenal voor zijn familie en ook de gemeente. Maar ook een academisch gemis.'

Toekomst van de kerk

Gelukkig waren er ook hoogtepunten. Nel: 'Dat de Shalomkerk buurtgericht "moest" worden was in 2013 al een speerpunt. Het is mooi om te zien dat de kerk nu, via Stek, een bijzondere plek is geworden voor zoveel mensen van verschillende culturen. Voor mij zoals een kerk ten diepste diaconaal bedoeld is: het Evangelie roept op om zorg te dragen voor de naaste. Tegelijkertijd is er ook de vraag of er nog genoeg "kerk" overblijft binnen het buurt-en-kerkhuis.' Betekent dat ook dat Nel bang is voor de toekomst van de kerk? Nel: 'Nee, ik vind: niet getreurd, hoofd omhoog. Je hoopt natuurlijk dat de traditionele kerk blijft bestaan, maar er zijn op veel plekken ook mooie nieuwe vormen van kerk-zijn. Zoals het buurt-en-kerkhuis, maar ook kliederkerken en andere pioniersplekken. Zo gaat het toch voort; de Geest gaat soms wegen die wij niet voor mogelijk houden.

Wat me wel wat zorgen baart, is het predikantentekort. Terwijl het toch zo'n mooi ambt is. Je krijgt namelijk heel veel vertrouwen van mensen. En je bent samen met iets bezig: niet individueel, maar samenbindend. Bovendien: gemeente-zijn is overkoepelend. Je kiest gemeenteleden niet uit, maar alle soorten mensen zijn welkom en samen vorm je een gemeente. Gelukkig trekken de opleidingen weer iets aan, want ook de emeritagroep dunt uit.'

Weer studeren

Tot die groep behoort Nel per 1 oktober ook. Nel: 'Ik heb 45 jaar gewerkt, een afwisselende carrière gehad met veel mogelijkheid tot studeren. De afgelopen tijd heb ik getobd met mijn gezondheid, dus ik vind het goed zo.' En nu, iets met geraniums? Nee hoor! Nel: 'Ik ga weer studeren. Ik ga me richten op de kerkelijke ontwikkeling in de Krimpenerwaard (waar ik vandaan kom) in de 19e en 20e eeuw. De bedoeling is dat het een boek wordt. Ik ga elke week een dag naar het archief.' Boeken schrijven is voor Nel niet nieuw, dat deed ze al een aantal keer eerder. Nel: 'Als je veel met mensen werkt, is het een goede afwisseling om af en toe een tijdje in een archief met een boek voor je neus te zitten.' Naast al het studeer- en schrijfwerk zal Nel ook nog regelmatig voorgaan in diensten. 'Voor volgend jaar zijn er alweer verschillende diensten ingepland.'

Vreugde

Hoe kijkt Nel nu, rond haar vertrek, naar Zuidwest? Nel: 'Het is mooi om te zien dat alles doorgaat. Er zijn minder predikanten, maar toch ligt er bijvoorbeeld weer een Activiteitenkrant met mooi aanbod. Ieder gebruikt de eigen talenten en draagt naar vermogen bij. In de Shalomkerk heeft Sandra den Hollander de laatste tijd het pastoraat op de kaart gezet: zo kan je met minder mensen toch veel betekenen. Wat ook belangrijk is, is om de humor erin te houden. Er is veel vreugde en er zijn veel mooie dingen die we met elkaar beleven.'

Over de vraag of ze de gemeenteleden van Zuidwest nog iets mee wil geven, moet Nel even nadenken. Maar dan: 'Dat het Licht mag blijven schijnen in Zuidwest; het Licht van God en het licht tussen mensen onderling.'

Jantine Wignand

Onderzoeksproject 'Geleefd geloof'

Als theoloog en predikant heb ik in verschillende functies in binnen- en buitenland mogen werken, maar op deze 'stek', als diaconaal opbouwwerker in Buurt-en-kerkhuis Shalom, lijkt alles samen te komen: geloven, verschillende culturen, (wereld)politiek, rechtvaardigheid en onrecht, genderrelaties, geweld, migratie, ziekte/gezondheid, opleiding, werk. Kortom, hier word je met het leven geconfronteerd in al zijn veelkleurigheid en weerbarstigheid.

Het is vooral de onderlinge dynamiek met en tussen bezoekers en vrijwilligers, die het werken in het buurt-en-kerkhuis voor mij bijzonder maakt. Elke dag is er wel een ongeplande ontmoeting (ja, vaak zijn er véél ongeplande gesprekjes of ontmoetingen); de diversiteit van de bezoekers en hun verhalen en achtergronden, de uitdaging om met elkaar een inclusieve gemeenschap te vormen, maken het werk uniek.

Op de een of andere manier voelen mensen uit de buurt zich thuis in ons Buurt-en-kerkhuis Shalom (vaak noemen de bezoekers het 'de kerk'). Mensen die bij ons komen hebben weinig tot niets te verliezen of te verbergen. Dit maakt dat je, als je ervoor openstaat (en tijd en ruimte creëert) hele open en persoonlijke gesprekken hebt over het leven, de tegenslagen, de zorgen en de mooie gebeurtenissen. En verbazingwekkend vaak wordt God of Allah genoemd of aangeroepen. Bezoekers en vrijwilligers spreken meer 'als vanzelf' over hun geloof, meer dan wat ik in het werken in de kerkelijke gemeente gewend was.

Onze missie

Het is belangrijk dat we als buurt-en-kerkhuis goed nadenken over onze missie als ontmoetingsplek. Wat beogen we en hoe geven we dat gestalte? De focus ligt voor je het weet op het organiseren van activiteiten en 'events' met na afloop een verantwoording naar de gemeente van input, output en impact.

De vraag die mij bezighoudt, is: wat betekent het om als diaconale organisatie vanuit een getalsmatig gemarginaliseerde kerk, present te zijn in een multireligieuze en multiculturele achterstandswijk? Wat is ons 'extra' vergeleken met andere ontmoetingscentra?

Wij willen bewoners en vrijwilligers verbinden met elkaar tot een (los-vaste) gemeenschap waar iedereen welkom is en iedereen gezien wordt, ongeacht levensovertuiging, cultuur, seksualiteit of achtergrond.

De presentiemethode kenmerkt onze manier van werken: we willen er zijn voor mensen, mensen als medemens zien, met een naam en met waardigheid. Niet als iemand met schulden, met een hoofddoek, iemand die Arabisch spreekt, die een traject nodig heeft. We willen een luisterend oor bieden en op een duurzame manier 'er zijn' voor anderen; ook wanneer mensen het maanden laten afweten, staan wij toch weer open.

Daarbij worden we geïnspireerd door het evangelie van Jezus Christus en de christelijke traditie. Dat betekent dat we 'leven' of 'leven in volheid' zoeken, recht en vrede, op plaatsen waar leven wordt bedreigd. God is bevrijdend aanwezig in deze wereld; zo zijn wij geroepen om er te zijn, present te zijn voor elkaar en de buurt, en om bevrijding te bevorderen. We proberen de armen, de weduwen en de vreemdelingen een stem te geven, te lobbyen bij overheid en politiek en te demonstreren als het moet.

Daarbij realiseren we ons in het buurt-en-kerkwerk steeds meer dat er een wisselwerking is en niet een 'zending' in één richting; van de kerk naar de buurt. Sterker nog, vaak ervaar ik dat er meer geloof is bij onze bezoekers, dan bij mijzelf. Misschien is de Eeuwige wel meer aanwezig bij de buurtbewoners dan in de kerk, en brengen de buurtbewoners het geloof naar ons toe.

Zindelen

Hoe willen we present zijn als kerk in deze wijk van Den Haag? Hoe brengen wij verbinding en wat vormt en bezielt onze gemeenschap? Nu zijn we met veel van onze activiteiten in het buurt-en-kerkhuis aan het 'geven' (voedsel, financiële hulp, advies, taallessen, etc.). We spreken mensen aan op dat wat hen ontbreekt. Kunnen we onze bezoekers ook aanspreken in wat zij bezitten aan veerkracht, levenservaring en geloof? Met mijn onderzoek naar het geleefde geloof van bezoekers en vrijwilligers in het buurt-en-kerkhuis willen we hiervoor ruimte scheppen: om niet alleen 'brood' (de Voedselbankwinkel, de maaltijden, financieel spreekuur) maar ook 'brood voor het hart' te delen; wederkerige 'zielzorg'. De eerste stap is dat ik via gesprekken/interviews op zoek ga naar de geloofservaringen en geloofspraktijken die onze bezoekers en vrijwilligers binnenbrengen en wat we hiervan kunnen leren over het leven, God en de toekomst. Vervolgens ga ik op zoek naar andere manieren waarop we dat geestelijk voedsel kunnen delen in onze buurt-en-kerkgemeenschap. Het gaat dus om zindelen in plaats van zingeving.

Een relevante kerk: geleefd geloof

Van mijn periode als docent theologie in Kenia heb ik geleerd dat christelijk geloof relevant moet zijn in de concrete context. Geloof wordt betekenisvol als het gaat over, en gerelateerd is aan, het concrete dagelijkse leven. Mijn onderzoek gaat dus over hoe en wat mensen in Bouwlust/Vrederust geloven en hoe zij dit in hun alledaagse leven gestalte geven. Daarnaast wil ik zoeken hoe de kerk, de christelijke traditie van betekenis is of kan zijn voor de mensen in onze gemeenschap. Want een buurt-en-kerkhuis zonder gelovige gemeenschap, een kerk zonder het zoeken naar de Eeuwige, heeft naar mijn mening geen toekomst.

Mijn onderzoek is onderdeel van een landelijk onderzoeksprogramma 'Toekomstgericht kerk-zijn', een samenwerkingsverband van de PKN en de PThU. Ook de Protestantse Kerk Den Haag investeert in dit onderzoek via het Fonds voor Ontwikkeling en Vernieuwing.

Inmiddels ben ik begonnen met interviews en het mooie is dat iedereen die ik spreek in het buurt-en-kerkhuis graag zijn of haar verhaal over geloof en leven wil delen. Het is de bedoeling dat de groep interviewers wordt uitgebreid. Tevens gaan we op andere manieren, via kunst of muziek, ons geloof delen. Het is een voorrecht om daarvoor de tijd en de ruimte te krijgen. En ik hoop u in de komende jaren mee te nemen in wat we op het spoor komen.

ds. Heleen Joziasse

Jessica van der Heiden: van ondernemer tot diaken

Door een drukke baan en veel reiskilometers kwam Jessica van der Heiden (56) heel lang niet toe aan kerkelijke betrokkenheid. Pas toen ze haar werk afbouwde en ook het heen en weer rijden tussen Loosduinen en Friesland minder werd, vond ze de weg terug naar de kerk. In juni werd ze bevestigd als diaken: ‘Wat het precies behelst weet ik nog niet, maar ik vond dat ik niet langer aan de kant kon blijven staan.’

Samen met haar man Edwin bestierde Jessica een taxibedrijf in haar geboorteplaats Zwaagwesteinde (Friesland) en wijde omgeving, met op het hoogtepunt 55 voertuigen en 90 personeelsleden. Omdat Edwin in Loosduinen was blijven wonen, betekende dat veel op en neer reizen. Ze verkochten het bedrijf aan een branchegenoot, bleven nog enkele jaren in stilte doorwerken, maar stapten er anderhalf jaar geleden definitief uit. Wel bleven ze actief in het personenvervoer, met beiden een eigen onderneming. Jessica: ‘Ik ben EHBO- en reanimatie-instructeur en geef nog elk jaar aan vierhonderd chauffeurs in het Noorden een cursus “levensreddend handelen”. Al met al komt dit neer op ongeveer vijftig dagen werk per jaar en het is ontzettend leuk om te doen.’

Jessica van der Heiden op de dag dat ze bevestigd werd als diaken.

Abdijkerk

Voor dat werk en omdat haar moeder nog in Zwaagwesteinde woont, overbruggt Jessica nog geregeld de afstand met Friesland, maar de zondagen zijn rustpunten geworden. ‘Al gauw vond ik de weg naar de Abdijkerk en dat voelde vanaf het begin heel goed.’

Jessica groeide op in het autobedrijf van haar vader. Na wat kleine baantjes kwam de kans om een klein taxibedrijf over te nemen. Met ups en downs groeide het bedrijf gestaag. Na een echtscheiding ging Jessica alleen verder met het bedrijf. Edwin kwam in beeld als adviseur. Samen loodsten ze de taxionderneming door een moeilijke periode en werden intussen een stel. Twintig jaar geleden zijn ze getrouwd.

‘We waren altijd aan het werk. Omdat we ons steeds meer toeleiden op zieken- en WMO-vervoer en ritten naar Schiphol maakten we zeer onregelmatige dagen en was er voor een geregeld sociaal leven nauwelijks tijd. Toch ben ik me uiteindelijk meer thuis gaan voelen in Loosduinen en heeft de kerk daarin een belangrijke plaats gekregen.’

Zingen

Ontspanning vindt Jessica vooral in zingen. ‘Dat is ooit begonnen in een gospelgroep in Friesland. Hier in Loosduinen zing ik bij “Mijn koren” van Albert-Jan van der Neut in Popradar. Naast mijn wekelijkse kooravond heeft “Mijn koren” veel projectkoren waar ik af en toe aan mee doe. Zo zongen we onder andere vorig jaar op kerstavond in de kerk van Parnassia. Dat was een geweldige ervaring. Iedereen was zo liefdevol naar elkaar toe, echt iets om van te leren.’

Het zijn vooral de plezierige contacten met verschillende mensen die Jessica inspireerden om actief te worden als vrijwilliger. ‘Ik heb best lang getwijfeld. Het overlijden van ds. Van Wijngaarden greep mij behoorlijk aan en ik kon het moeilijk een plek geven. Het nazorggesprek in een fijne, intieme groep onder leiding van ds. Meindert Burema heeft me weer het vertrouwen gegeven en me weer op weg geholpen. Deze periode zorgde er uiteindelijk ook voor dat we als wijkgemeente groeiden. Daarom wil ik nu mijn steentje bijdragen als diaken, al is diaconaat voor mij nog een onbekend terrein. Ik ben slecht in het onthouden van dingen, dus probeer veel dingen op te schrijven. Ik kan niet meer dan mijn best doen. Ik voel me gedragen door de gemeente en ik heb er zin in.’

Hans Willems